

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **I. M.**, zastoupeného JUDr. Ladislavem Piterkou, advokátem se sídlem Ruská 2887/101, Ostrava – Vítkovice, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**, se sídlem 28. října 117, Ostrava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 5. 2009, č. j. MSK 61937/2009, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 9. 2009, č. j. 22 Ca 203/2009 – 12,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému advokátu žalobce JUDr. Jaroslavu Piterkovi **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 4800 Kč. Tato částka bude jmenovanému vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozhodnutí. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

Odůvodnění:

Žalobce brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému usnesení Krajského soudu v Ostravě, kterým bylo rozhodnuto, že se řízení o žalobě zastavuje pro nezaplacení soudního poplatku. Touto žalobou se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 5. 2009, č. j. MSK 61937/2009 o nevyhovění žádosti žalobce o vydání průkazu profesní způsobilosti řidiče.

Krajský soud vycházel z následujícího skutkového stavu:

Žalobce při podání žaloby proti napadenému rozhodnutí žalovaného nezaplatil soudní poplatek. Byl proto krajským soudem vyzván k jeho zaplacení ve lhůtě pěti dnů. Výzva k zaplacení soudního poplatku byla žalobci doručena dne 14. 8. 2009, žalobce však ve stanovené lhůtě ani později soudní poplatek nezaplatil.

Krajský soud v odůvodnění nyní přezkoumávaného usnesení o zastavení řízení konstatoval, že v důsledku nezaplacení soudního poplatku ani dodatečně ve lhůtě stanovené krajským soudem podle ust. § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“) s poukazem na ust. § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, řízení zastavil.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 9. 2009 napadl žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížností. V podání stěžovatel mj. namítl, že ve stejném období byly posuzovány další jeho podání a žaloby u Krajského soudu v Ostravě, dokonce stejnou soudkyní, ve kterých byl jeho případ shledán jako důvodným k osvobození od soudních poplatků a ustanovení právního zástupce ve věci. Stěžovatel má tedy za to, že splňoval podmínky pro osvobození od soudních poplatků a nesprávnost posouzení této věci spatřuje v přílišném formalismu na straně soudu, když mu bylo známo, že je nemajetný, nemá právní vzdělání a tudíž splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení právního zástupce. Navíc nebyl krajským soudem poučen, že může v rámci řízení o žalobě požádat o zproštění od soudních poplatků a ustanovení advokáta, taktéž nebyl poučen o následcích nezaslání potvrzení o majetkových a výdělkových poměrech.

Stěžovatel vznesl námitku podjatosti směřující k soudkyni JUDr. Javorové, neboť podle jeho mínění již v jiných sporech došlo k nespravedlivým rozhodnutím (např. odebrání registrace autoškoly). Stěžovatel na „nepřístojné jednání vůči jeho osobě“ upozorňoval i dříve a dle jeho názoru nemůže soud v jeho věci postupovat spravedlivě, a to z důvodu antipatie soudkyně vůči jeho osobě.

Stěžovatel dále poukazuje na nezákonnost samotného napadeného rozhodnutí žalovaného, neboť ostatní žadatelé o profesní průkaz uspěli, on sám měl stejné postavení jako tito žadatelé a splňoval všechny zákonné podmínky. Žalovaný v jeho kauze nic řádně neprošetřil a rozhodnutí vydal jen na základě své domněnky, kterou nadřadil nad zákon.

Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Vyjádření ke kasační stížnosti nebylo žalovanou podáno.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížními důvody. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud připomíná, že je-li kasační stížností napadeno usnesení o zastavení řízení, přichází pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí krajského soudu o zastavení řízení. U kasačního důvodu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. tedy Nejvyšší správní soud přezkoumává, zda krajský soud postupoval v souladu se zákonem, když zastavil řízení o podané žalobě či návrhu. Jako nepřípustné tak zdejší soud hodnotil námitky nezákonnosti napadeného rozhodnutí žalovaného vznesené v kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud se musel nejdříve zabývat stížnostním důvodem spočívajícím v tvrzené podjatosti soudce, neboť pokud by shledal, že rozhodoval vyloučený soudce, byl by to důvod pro zrušení napadeného usnesení bez dalšího a jinými námitkami stěžovatele by se již Nejvyšší správní soud zabývat nemohl.

Zdejší soud ze soudního spisu zjistil, že námitka podjatosti vůči předsedkyni senátu Krajského soudu v Ostravě JUDr. Monice Javorové, jenž se týkala jejího rozhodování v minulosti (blíže neurčené pravomocné rozsudky), byla stěžovatelem prvně vznesena v jeho podání – doplnění kasační stížnosti ze dne 29. 9. 2009. Výzva k zaplacení soudního poplatku, z níž mohl stěžovatel seznat, že v řízení o jeho žalobě ze dne 20. 7. 2009 bude jako předsedkyně senátu Krajského soudu v Ostravě rozhodovat jmenovaná soudkyně, však byla stěžovateli doručena již dne 14. 8. 2009.

Nejvyšší správní soud odkazuje ve vztahu k této námitce především na ustanovení § 8 odst. 5 s. ř. s., podle nějž účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. Se zřetelem k výše uvedeným ustanovením je třeba poukázat na to, že námitka podjatosti vznesená stěžovatelem dne 29. 9. 2009, byla podána po zákonem stanovené lhůtě a podle ustanovení § 8 odst. 5 s. ř. s. k ní nelze přihlížet.

K námitce nezákonnosti zastavení řízení o žalobě zdejší soud uvádí, že podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích *„nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví“*. Podle odstavce 3 téhož ustanovení *„soud poplatníka ve výzvě poučí o tom, že řízení zastaví, jestliže poplatek nebude ve stanovené lhůtě zaplacen“*.

Předpokladem zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku je tak nejen to, že poplatek nebyl zaplacen, ale také to, že účastník byl k jeho zaplacení vyzván a poučen o následcích nesplnění výzvy a že marně uplynula lhůta k zaplacení.

Z obsahu soudního spisu je doloženo, že krajský soud v souladu s dikcí citovaného ustanovení § 9 zákona o soudních poplatcích stěžovatele vyzval dne 31. 7. 2009 k zaplacení

soudního poplatku za podaný návrh. Uvedená výzva byla stěžovateli řádně doručena dne 14. 8. 2009 a obsahovala obligátní poučení o negativním důsledku nezaplacení soudního poplatku v podobě zastavení řízení i o možnosti podat návrh na osvobození od soudních poplatků. Ačkoli byla stěžovateli stanovena dostatečná lhůta 5 dnů od doručení předmětné výzvy, ten soudní poplatek ve lhůtě ani později neuhradil.

Ve vztahu k poučovací povinnosti zdejší soud podotýká, že podle rozsudku téhož soudu ze dne 29. 9. 2005, č. j. 5 Ans 5/2005 - 59 z ustanovení § 36 odst. 1 s. ř. s., které ukládá soudu povinnost poskytnout účastníkům stejné možnosti k uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu, je třeba dovodit, že soud je povinen poučit účastníka i o tom, že může požádat o osvobození od soudních poplatků; nesplní-li soud tuto svou povinnost a účastníka jen vyzve k zaplacení soudního poplatku a následně pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví postupem podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích a podle § 47 písm. c) s. ř. s., je jeho rozhodnutí o zastavení řízení nezákonné. Tak tomu však v projednávané věci nebylo, neboť krajský soud v citované výzvě stěžovatele poučil, že pokud má za to, že jsou u něj splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, aby podal žádost s příslušným potvrzením ve lhůtě pro zaplacení poplatku.

Měl-li stěžovatel na mysli, že o osvobození od soudních poplatků zažádal ve lhůtě, tedy ve svém podáním ze dne 20. 9. 2009, a to jak ve vztahu k žalobnímu řízení tak i ke kasační stížnosti, přičemž se poznamenává, že napadené usnesení krajského soudu o zastavení řízení nabylo právní moci dne 14. 9. 2009, odkazuje zdejší soud na své rozhodnutí ze dne 22. 10. 2008, č. j. 1 As 31/2008 - 41. V uvedeném rozhodnutí učinil kasační soud závěr, že pokud účastník doručí krajskému soudu návrh na osvobození od soudních poplatků před tím, než usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku nabylo právní moci, aplikuje se obdobně § 9 odst. 7 věta první zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích; krajský soud proto usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku zruší a rozhodne o návrhu na osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud na tomto místě opětovně uvádí, že před nabytím právní moci usnesení o zastavení řízení stěžovatel o osvobození od soudních poplatků krajský soud nepožádal.

Co se týče přesvědčení stěžovatele o jeho nároku na osvobození od soudních poplatků Nejvyšší správní soud upozorňuje, že k otázce individuálního osvobození od soudních poplatků pro řízení před správními soudy se opakovaně již vyjádřil v řadě svých rozhodnutích. Např. ve svém rozsudku ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 - 54, publikovaném pod č. 311/2004 Sb. NSS, zdejší soud ve vztahu k ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. především zdůraznil, že při podání návrhu na individuální osvobození od soudních poplatků podle tohoto ustanovení musí žalobce v žádosti o osvobození od soudních poplatků jednak uvést, v čem spatřuje nedostatek prostředků, z nichž by měl zaplatit soudní poplatek, a jednak toto tvrzení doložit. Ke stejnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud taktéž v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sb. NSS, když připomněl, že *„povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z*

úřední povinnosti nezjišťuje". Z uvedeného vyplývá, že v případě, že se žalobce domáhá osvobození od soudního poplatku pro příslušné řízení, vyžaduje soudní řád správní aktivní přístup na jeho straně, a to nejenom pokud jde o vlastní žádost o osvobození od soudního poplatku, ale zejména povinnost tvrzení a s ní neoddělitelně spjatou povinnost doložit nedostatek prostředků. V nyní projednávané věci však tento aktivní přístup na straně stěžovatele jakožto žalobce uplatněn nebyl. Stěžovatel nesplnil ani svou základní povinnost tkvící v podání vlastní žádosti o osvobození, přičemž v předpokladu podání samotné žádosti jistě nelze spatřovat výraz přepjatého formalismu soudu. Jde o základní projev vůle stěžovatele osvobození od poplatkové povinnosti po soudu vůbec požadovat, aniž by bylo na krajském soudu, aby tento úkon za stěžovatele s ohlédnutím na jeho jiné souzené věci domýšlel a nahrazoval.

Ve shodě se závěry krajského soudu tak Nejvyšší správní soud uvážil, že v souzené věci byly splněny podmínky pro postup podle § 47 písm. c) s. ř. s., dle kterého soud řízení usnesením zastaví, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon. V postupu krajského soudu tedy nelze spatřovat nezákonnost, a proto námitky stěžovatele ve vztahu k napadenému usnesení krajského soudu považuje Nejvyšší správní soud za nedůvodné.

Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě netrpí nezákonností podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti, proto mu soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Ustanovenému zástupci stěžovatele náleží v souladu s § 11 písm. a) a b) ve spojení s § 9 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za dva úkony právní služby učiněné v řízení o kasační stížnosti, tj. převzetí a přípravu zastoupení a písemné podání soudu, ve výši 2 x 2100 Kč a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 300 Kč za dva úkony právní služby podle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky, celkem tedy 4800 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení stěžovatele nese dle ust. § 60 odst. 4 s. ř. s. stát.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 19. února 2010

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu